

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania C. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 marca 2012 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 6 kwietnia 2011 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2011 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok z dnia 24 września 2010 r. Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję z dnia 9 lipca 2010 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmawiającą C. S. prawa do emerytury.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego, przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa emerytalna) oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm., powoływanego dalej jako

rozporządzenie), poprzez ustalenie, że wnioskodawca spełnia warunki do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury.

Wskazując na powyższą podstawę kasacyjną organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został występowaniem istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Zdaniem organu rentowego, konieczne jest rozstrzygnięcie czy wprowadzenie z dniem 1 lipca 2004 r. przepisu art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, tj. zmiany przez ustawodawcę w obowiązującym porządku prawnym zasad ustalania zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze polegającej na nieuwzględnianiu przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, winno znajdować zastosowanie wobec osób, które w dniu 1 stycznia 1999 r., tj. w dacie wejścia w życie ustawy emerytalnej (art. 184) wykazały minimalne, tj. 15-letnie zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (ustalone według zasad obowiązujących przed dniem 1 lipca 2004 r., tj. bez wyłączenia z udowodnionego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa), mimo że osoby te - w dacie 1 stycznia 1999 r. - nie spełniały dodatkowej przesłanki przewidzianej w § 4 ust. 1 rozporządzenia oraz przesłanki przewidzianej w art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej i nie wystąpiły do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do tego świadczenia.

W ocenie skarżącego, skarga kasacyjna jest nadto oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Apelacyjny przyjął, że przy ustalaniu zasad wyliczenia zatrudnienia w szczególnych warunkach nie znajduje zastosowania art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej wprowadzony z dniem 1 lipca 2004 r., a w rezultacie szczególny staż pracy wnioskodawcy - który urodził się 15 lutego 1950 r., a wniosek o emeryturę

złożył 23 marca 2010 r. - winien być wyliczony z pominięciem zasad przewidzianych w art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej. W konsekwencji uwzględnienie w okresie zatrudnienia wnioskodawcy okresów pobierania zasiłków chorobowych w wymiarze 1 roku, 11 miesięcy i 18 dni, spowodowało błędne uznanie, że wnioskodawca na dzień złożenia wniosku o emeryturę udowodnił co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach i tym samym spełnił wszystkie warunki, od których uzależnione jest prawo do wcześniejszej emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia konkretnych i powołanych w podstawach kasacyjnych przepisów prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną.

Skarżący nie wykazał istnienia tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej już tylko dlatego, że jego twierdzenie o istnieniu tej przesłanki pozostaje w sprzeczności z jednoczesnym powołaniem się na występowanie na tle wymienionych przepisów zagadnień prawnych i wątpliwości interpretacyjnych o

charakterze - w ocenie skarżącego - tak istotnym, że wymagającym zaangażowania Sądu Najwyższego.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004, nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Z kolei odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). W myśl utrwalonego orzecznictwa, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Kwestie podniesione przez skarżącego zostały już wyjaśnione w judykaturze Sądu Najwyższego, w którym stwierdza się zgodnie, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r., a wymaganie od osób, które spełniły w dniu 1 stycznia 1999 r. warunki dotyczące stażu ubezpieczenia dodatkowo warunku osiągnięcia przed dniem 1 lipca 2004 r. przewidzianego w art. 32 i 46 ustawy wieku należy uznać za zbyt daleko idące, pomijające ochronę prawa tymczasowego, ukierunkowanego na przyszłe świadczenia (por. między innymi wyroki z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260 oraz z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126 i orzeczenia w nich powołane). W przywołanych wyrokach Sąd Najwyższy podkreślił, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, a funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy emerytalnej wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. W przepisie tym ustawodawca utrwalil sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Natomiast chwila spełnienia warunków określonych w art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej nie ma dla rozpoznawanej kwestii znaczenia (por. między innymi uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.